No: 819 – Mahreç İşareti

TOKAT BİLEZİĞİ / TOKAT MENGİL KOLLUĞU

Tescil Ettiren

TOKAT TİCARET VE SANAYİ ODASI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 03.03.2021 tarihinden itibaren korunmak üzere 06.08.2021 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	**:**	819
Tescil Tarihi	**:**	06.08.2021
Başvuru No	**:**	C2021/000094
Başvuru Tarihi	**:**	03.03.2021
Coğrafi İşaretin Adı	**:**	Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu
Ürün / Ürün Grubu	**:**	Bilezik / Halılar, kilimler ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri
Coğrafi İşaretin Türü	**:**	Mahreç işareti
Tescil Ettiren	**:**	Tokat Ticaret ve Sanayi Odası
Tescil Ettirenin Adresi	**:**	Gaziosmanpaşa Bulvarı 4/2 Merkez TOKAT
Coğrafi Sınırı	**:**	Tokat ili
Kullanım Biçimi	**:**	Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılamadığında, Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu ibaresi ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu, altın külçelerin eritilip çubuk haline getirilmesinden sonra silindirden geçirilerek elde edilen tellerin işlenmesiyle yapılır. Hadde adı verilen aletten geçirilen altın teller el mengenesinde bükülerek burgu, zincir ve üçgen adı verilen teller elde edilir. Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu, farklı sıralarda bükülerek hazırlanmış olan tellere, toka / kaş denilen kilit sistemi takılır. Ortalama ağırlığı 80-110 g'dır.

Örme tellerin değişik sayılarda kullanılmasıyla, 5, 7 veya 9 sıralı olmak üzere 4 farklı Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu üretilir. Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu çeşitleri ve üretiminde kullanılan üçgen, burgu ve zincirlerin kullanım sayıları aşağıdaki gibidir.

Tokat Bileziği / Mengil Kolluğu Sıra Sayısı	Örme Tel Çeşitleri ve Kullanım Sayısı		
	Üçgen	Burgu	Zincir
3	2	2	1
5	3	4	2
7	4	6	3
9	5	8	4

Tablo 1. Farklı Tokat Bileziği / Mengil Kolluğu üretiminde kullanılan örme tel sayıları

Tokat Bileziğinin / Tokat Mengil Kolluğunun geçmişi, yüz yıldan öncesine dayanır. Coğrafi sınıra özgü üretim metodunun her aşaması, ustalık becerisi gerektirir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Üretim Metodu:

Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu üretiminde öncelikle altın külçeler eritilerek kalıplara dökülür, kalın tel (çubuk) haline getirilir. Sülfürik asit çözeltisine daldırılır.

Şekil 1. Külçe altın eritme ve kalıba dökme

Çubuk haline getirilen altın daha sonra tel silindiri makinesinden geçirilerek inceltilir. Silindirden çıkan teller tavlanıp balmumuna batırılarak farklı kalınlıklarda teller elde edilir. Kare şeklindeki teller haddeleme cihazından çekilerek yapılacak bileziğin gramajına bağlı olarak 50-75 mikron kalınlığında silindir hale getirilir. İnceltilen teller yumuşayıncaya kadar tekrar tavlanır.

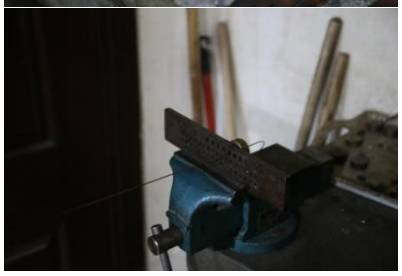

Şekil 2. Tel oluşturma

Burgu Yapımı:

Tavlanan tel ikiye katlanır ve bir ucu mengeneye sabitlenir ve diğer ucu matkapla iki defa sağa bükülerek burgu tel haline getirilir.

Zincir Yapımı:

Burgu tel ikiye katlanır ve uçlarından mengeneye tutturulur. İkili burgu tel, aparat kullanılarak sola bükülerek zincir haline getirilir.

Üçgen Yapımı:

Zincir tel tavlanır ve tekrar sola bükülerek üçgen (üç köşeli) haline getirilir.

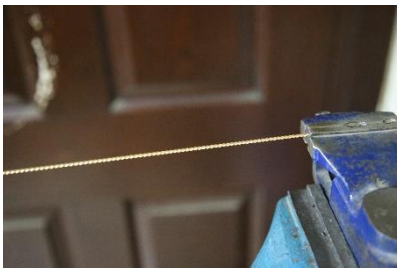

Şekil 3 Burgu, zincir, üçgen yapımı

Burgu, zincir ve üçgen şeklinde yapılan 3 örme tel, Tokat Bileziğin / Tokat Mengil Kolluğunun temel kısımlarını oluşturur. Bu örme tellerin değişik sayılarda kullanılmasıyla 3, 5, 7 veya 9 sıralı olmak üzere 4 farklı Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu üretilir.

7 sıralı Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu Yapımı:

Üretilecek bileziğin çapına (5,2-7,2 cm) göre 3 adet zincir, 4 adet üçgen ve 6 adet burgu hazırlanır ve belirli uzunlukta kesilir. Kesilen örme teller halka haline getirilerek uçları kaynatılır. Tüm malzemeler tekrar tavlanır ve renginin açılması için hidroklorik asit çözeltisi içine daldırılıp çıkartılır. Çember halindeki örme teller en dıştan başlayarak üçgen - burgu - zincir - burgu - üçgen - burgu - zincir - burgu – üçgen - burgu -zincir - burgu - üçgen sırasıyla birleştirme aparatına geçirilir.

Şekil 4. 7 sıralı bileziğin dizilişi

Birleştirme aparatı üzerinde bulunan 3 noktada tel örgülerin sıkı olarak bir arada kalmalarını sağlamak amacıyla bileziğin iç kısmına ince altın kemer (kuşak) konur ve kuşaklar bileziğe kaynatılır. Örme tellerin çember haline getirilmesi sırasında yapılan kaynak yerinden eşit mesafede iki noktadan kıl testereyle kesilerek bilezik birleştirme aparatından çıkarılır.

Tokat Bileziğinin / Tokat Mengil Kolluğunun kilit (kaş) kısmı, yani bileziğin iki ucunu birleştiren kilidin iki yanı kum döküm tekniğiyle yapılır. Dökümü yapılan altın kilit mekanizmaları bileziğin iki ucuna kaynak yapılır ve ardından iki tarafa da toka konulur. İki parçadan oluşan toka, bilezik kilitlendiğinde kalp şeklini alır. Bilezik hidroklorik asit çözeltisine 1-2 saniye daldırılıp çıkarılır, üzeri fırçalanıp, temizlenir ve tekrar temiz hidroklorik asit çözeltisine daldırılıp çıkarılarak ve istenilen rengin elde edilmesi sağlanır. Daha parlak olması istenirse yaldız suyuna daldırılıp çıkarılır.

Şekil 5. Toka kısmının yapımı

Bilezik şekli verilen ve renk verme işlemi tamamlanan bilezik, kalem odasına alınır. Bileziklerin tokaları, elmas kalem ile oyulur/yontulur ve şekillendirilir. Bu işlemin tamamlanmasıyla birlikte, Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu takı olarak kullanıma hazır hale gelmiştir.

Şekil 6. Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğunun elmas kalem ile şekillendirilmesi

3, 5 ve 9 sıra sayılı Tokat Bileziğinin / Tokat Mengil Kolluğunun üretimi, yukarıdaki tabloda verilen örme tel sayılarına uygun olarak aynı yöntemle gerçekleştirilir.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğunun geçmişi eskiye dayanır ve coğrafi sınıra özgü üretim metodunun her aşaması ustalık becerisi gerektirir. Bu sebeplerle Tokat ili ile ün bağı bulunan Tokat Bileziği/Tokat Mengil Kolluğunun tüm üretim aşamaları belirtilen coğrafi sınırda gerçekleştirilir.

Denetleme:

Denetimler, Tokat Ticaret ve Sanayi Odasının koordinatörlüğünde ve Tokat Ticaret ve Sanayi Odası, Tokat Belediyesi ile Tokat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden ürün konusunda uzman en az 3 kişiden oluşan denetim mercii tarafından gerçekleştirilir. Denetimler yılda 1 kez düzenli olarak, ihtiyaç duyulduğunda veya şikâyet üzerine her zaman yapılır.

Denetlenecek kriterler aşağıdaki gibidir:

- Kullanılan malzemelerin uygunluğu.
- Üretim metoduna uygunluk.
- Tokat Bileziği / Tokat Mengil Kolluğu ibaresinin ve mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.